Великотърновският елински учител Йоан Симеониди[1]

Проф. дфн Димитър Кенанов
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий

Veliko Tarnovo Elin teacher Ioan Simeonidi

Prof. Dr. Sc. Dimitar Kenanov
VTU „St. St. Cyril and Methodius

О, неразумни и юроде! Защо се срамуваш да се наречеш
българин и не четеш, и не говориш своя език?
Св. Паисий Хилендарски

На пътуващия православен проповедник, новомъченик и първи гръцки възрожденец св. Козма Етолийски (1714–1779) се дължи бързото изграждане на мрежа от гръкоезични училища, които обхващат и поробените от векове български землища. За св. Козма християнското, а не светското образование е незаменим мост към Църквата и Православната вяра: „По-добре е братя да имате гръцко училище в селото, отколкото фонтани и реки, защото, когато детето ви стане образовано, тогова то е човешко същество. Училището отваря църкви, училището отваря манастири“ (Пето поучение)[2].

Езиковият въпрос застава със съдбовната си важност в навечерието и след Великата френска революция, чиито идеи подтикват народите (нациите) да се обединяват и около родните си езици (срв. стб. ѩзꙑкъ – народ, език). Гръцкият език има начално надмощие и някои гръцки среди го виждат като единствен културен и богослужебен език език на Балканите и земите на гръцката диаспора.

1 Текстът е изнесен доклад пред конференция: „Библиотеки. Четене. Комуникации“ – Двадесет и втора национална конференция, Велико Търново, 16–17 ноември 2023 г., Народна библиотека, Велико Търново.

2 **Кенанов 1994**:16–23. Препечатка: **Кенанов 2007**: с. 135.

Срв. стиховото азбучно предисловие в мосхополския четириезичен речник (разговорник) на мизодакиеца поп Даниил (на простогръцки, мизовлахийски, български и албански) (1760–1770, 1802). Тук под „Генос“ се разбира: Род, но по вяра/православна:

Ἀλβὰνοι, Βλάχοι, Βούλγαροι, Ἀλλόγλωσσοι, χαρῆτε,
κ᾽ἑτοιμασθῆτε ὅλοι σας. Ρωμαῖοι νὰ γενῆτε.
Βαρβαρικὴν ἀφήνοντες γλῶσσαν, φωνὴν, καὶ ἤθη,
Ὁποῦ στοὺς Ἀπογόνους σας νὰ φαίνονται σὰν μῦθοι.
Γένη σας νὰ τιμήσετε, ὁμοῦ καὶ Πατριδας.
Τάς Ἀλβανοβουλγαρικάς κάμνοντες Ἑλληνίδας/
Албанци, власи, българи, чуждоезичници, възрадвайте се
и се пригответе всички вие ромеи да станете.
Отхвърлете варварския си език, реч и нрави,
та след време те на вашето поколение да се струват като басни.
Рода си да цените заедно с отечеството
*като го направите от албано-българско на гръцко“ (**Иванов 1982**:161–162).*

Възпитаници на гръцкото училище (отначало е начално и „дава елементарни познания по гръцки език“, „по-късно – взаимно и елинско училище“) във Велико Търново са Петър Протич, Никола Пиколо, Иван Момчилов, Стефан Изворски, Петко Р. Славейков, Пандели Кесимов (**Алексиева 2010**: 817–818). А първият елински учител е „Иваннъ Симеоновъ Македоницъ“ – така изписано, името се чете само сред „спомоществователитѣ на Хрулевото издание на Софронието отъ 1856 год.“. Поръчани са 10 книги[3]: „Уч. Иваннъ Симеоновъ Македоницъ отъ село Тарлазие, що е былъ най-пьрвый учитель еленский въ големо Търново“

3 **Иванов 1931**: 213–214. **Мирчев 1940**: с. 57. Фанариотският владика Неофит също е поръчал 10 книги: „Негово преосвящ. Митрополитъ Търновский г. г. Ниофитъ“.

В издадените авторски и съставителски книги обаче учителят се подписва: Йоан Симеониди/Йоаннис Симеонидис „от село Тарлизие, Македония“. Въпреки че признава потеклото си на българин, неговата езиково-културна идентичност (самоличност) е сякаш необратимо гръцка. Това извънмерно духовно състояние осмива Петър Протич в сатирата си „Гръкомания“, сред чиито „герои“ може да се разпознае и Никола Пиколо с неговата елиномания:

„Чист грък от Хемус
българин по рождение
Името си назовава на - ιδης. <...>
От Търново в България,
родил се по произход
чист българин,
мъдрецът и ученият
и изключителен познавач
на гръцкия език,
преподавал в Керкира
и съчинявал на гръцки,
изящен преводач
на приятната повест
Павел и Виргиния,
и мъдър коментатор
на мъдреца Аристотел.
Но най-после показа
патриотична ревност
на българин, преди да умре.
Макар да е живял като грък
с италианско име

(Никола Пиколо умрял в Париж в 1865 г. като оставил богатството си на училището в Търново и на църквата „Възнесение“) (Превод на Афродита Алексиева) (**Алексиева 2010**: с. 817).

Йоан Симеониди по идеи е сподвижник на мизодакиеца поп Даниил и св. Козма Етолийски с привързаността си към духовно/християнско просвещение, а не светско/гражданско Просвещение. Като тях той схваща гръцкия език като език на Православния по вяра Род. Затова посвещава, принася в дар на гръкоезичните си

читатели отпечатаните си книги: „на Рода на Елините“ („Еклога/ Изборник“, Пеща – Унгария, 1840); „на всички Православни Християни с Източен Догмат/ Вероизповедание“ („Водач на благочестието, Константинопол, 1850).

Ето пълното заглавие по превод на Кирил Мирчев (59–60): „Ὁδηγὸς τῆς εὐσεβείας /*Водачъ на благочестието*, раздѣленъ на две части: първата отъ тѣхъ съдържа едно слово, което доказва, че невидимиятъ Богъ сѫществува навсѣкѫде, две слова противъ безбожницитѣ, една кратка история за рождението на Христа, единъ благодарственъ химнъ за нашия Господь Иисусъ Христосъ, слово да не скърбимъ и да не се отчайваме, друго насърдчително слово за възобновяване и поддържане на гръцкото училище въ Търлисъ, три благодарствени слова за любещитѣ родители, и нѣколко нови чудеса на Пресвета Богородица. Втората часть съдържа сто и седемдесеть богословски, догматични, нравствени и духовни поучения, изложени съ въпроси и отговори. Всички усърдно съставени и преработени съ много трудъ и поть за ученолюбивитѣ отъ смирения Иоанъ Симеониди отъ македонското село Търлисъ, бившъ учитель въ училището на Велико Търново. Тази книга се издава за пръвъ пѫть печатно сѫ срѣдствата на издателя и се посветява на всички православни християни отъ източно вѣроизповѣдание“.

Многобройни са спомоществователите – само от Велико Търново са 31. Сред тях се откроява х. Минчо хаджи Цачев: „хаджи Минчо хаджи Цачу, който е основалъ въ Търново славянското училище съ собствени срѣдства“ (74).

Програмните си разбирания за ролята на гръкоезичните училища като единствени огнища на просвета Йоан Симеониди извежда в „Увещателно слово за възстановяване и поддържане на гръцкото училище в Търлиз“. Кирил Мирчев публикува превода с изяснителни бележки (с. 64): „На много мѣста въ речьта се подчертава видното мѣсто, което е заемало село Търлисъ между селата въ Неврокопския край. То споредъ Симеонова е било първо село въ Неврокопско и е било прославено както съ будното си население, тако и съ добре уреденото си училище. И действително, силата на гръцкото влияние въ Търлисъ се е чувствувала до късно. Презъ 1861 год. мѣстниятъ учитель Димитъръ Стоиловъ превежда Из-

борното Евангелие на народенъ български езикъ, но го написва съ гръцки букви (вж. **Л. Милетичъ**, Два български рѫкописа съ гръцко писмо. Български старини, кн. VI. София 1920 год.)“

За обстоятелствата, довели до произнасянето на словото, Кирил Мирчев отбелязва: „Враговетѣ на гръцкото училище намиратъ у Симеонова най-строго осѫждане. Като първа причина за затварянето на гръцкото училище се изтъква нещастието, което сполетѣло неговото родно мѣсто, и което било общо за всички християни подъ турска власть. После той споменава за лошитѣ намѣрения на „нѣкои зли и завистливи“ люде, които се стремѣли да унищожатъ гръцкото училище. Смѫтни сѫ тѣзи мѣста у Симеонова, но все пакъ най-вѣроятно е да се предположи, че враговетѣ на гръцкото училище въ Търлисъ сѫ били пробуденото национално чувство у мѣстнитѣ българи и зараждащата се по това време въ всички български земи омраза къмъ гърцизма. Силниятъ отпоръ, който намиратъ тѣзи настроения у Симеонова, не бива да ни учудва. Той е така лесно обяснимъ у човѣкъ, който десетилѣтия наредъ се е хранѣлъ съ духовна храна отъ гръцкитѣ книги“ (64–65).

Прочее, първият изследвач на Йоан Симеонов е откровено благосклонен към него (към „този заслѣпенъ елинистъ“) и го защитава от възможни нелицеприятни оценки: „Не бива да се забравя още, че все пакъ Симеоновъ е стоялъ доста далечъ отъ новитѣ вѣяния на времето, които подсилиха събуждането на нашия народъ. Силно религиозна натура, Симеоновъ прекарва голѣма часть отъ живота си по манастиритѣ, углъбенъ въ четене на гръцки религиозни съчинения. Нѣмаме основание да предполагаме, че по-късно не е настаналъ преломъ и у Симеонова и че не сѫ намѣрили и у него симпатия борцитѣ за възтържествуване на национална българска просвѣта. Знаменателенъ фактъ е, че нѣколко години по-късно името на Симеонова се чете между спомоществувателитѣ на едно отъ изданията на Софронието. Съчувствие къмъ изостаналия български народъ звучи и въ онѣзи думи отъ предговора къмъ „Многоцвѣтната градина», гдето се казва: „Богъ знае кога и между българския народъ ще се настанятъ музитѣ“. Симеоновъ не крие своето българско произхождение. Пъкъ и измежду спомоществувателитѣ на последното му съчинение личатъ имената на

мнозина видни българи отъ онова време, като Неофитъ Рилски и Иванъ Момчиловъ, които не биха дали току така подкрепата си на единъ отявленъ българомразецъ и ренегатъ. Симеоновъ безспорно се е интересувалъ за славяно-българската книга. Той знае напр., че малко преди 1840 г. се е появила за пръвъ пѫть славяно-българска граматика. Въ първото слово на „Водача", на стр. 17—28, Симеоновъ изброява праведницитѣ преди рождението на Христа. Между тѣхъ той слага и Иорамъ, за когото казва, че го е взелъ отъ славянското Евангелие" (с. 65).

Ето още няколко извадки от речта:

1. *Призив за изслушване на речта с внимание* (за първи път у нас приканата отправя еп. Константин Преславски през IX век): „Но преди да навлѣза въ темата си, азъ ви моля да стоите съ внимание до края на моята речь, като знаете, че отъ слушането съ внимание зависи, дали това, което слушате, да остане тукъ, и да не излѣзете отъ църквата безплодни. Отъ слушането съ внимание се получава твърдото впечатване на мислитѣ, отъ твърдото впечатване се получава преценката на добритѣ и лошитѣ нѣща, отъ тѣхната преценка се получава волята на човѣка, отъ волята се получава дѣлото, отъ дѣлото ползата и вредата, щастието и нещастието на хората" (с. 67).

2. *При раждане на човек вътрешният му свят е като неписана хартия*: „Известно е на всички, мои братя съотечественици, че човѣкъ се ражда на този свѣтъ като неписана хартия, и онова, което се напише на нея отначало, то и остава, и така, както го научава нѣкой отначало, такъвъ и става, добъръ или лошъ. Ако прочее пеленачето получи лоши впечатления отъ своитѣ родители, става лошъ и пакостенъ човѣкъ. Ако получи добри впечатления, ще стане добъръ и почтенъ човѣкъ и следователно подобие Божие?" (с. 67).

3. *Милостиня първом за училища, а не за манастири*: „Поради това Богъ не ще ви сѫди, че не сте дали милостиня на манастиритѣ, а защото не сте възпитали децата си въ благородни нрави, защото не сте ги научили въ училището на светата вѣра, защото не сте ги укрепили въ светата и православна наша вѣра, за да направите тѣхнитѣ души подобни и прилични на Бога. За това ще

ви сѫди Богъ, а не заради чуждитѣ люде, загдето не сте ги подпомогнали. Но вие вършите противното. Първо давате вашитѣ пари милостиня на манастиритѣ, всичкитѣ, колкото имате, и помагате чуждитѣ хора, а после, ако ви останатъ пари, ще учите и вашитѣ деца въ училището на своето вѣроучение“ (70–71).

* * *

Йоан Симеониди е учител по времето на великотърновския митрополит Иларион Критски и напуска Гръцкото училище през 1837–1838 (Кирил Мирчев). В книгата „Водач на благочестието“ е поместено „Благодарствено слово, [произнесено] след изпитите от учениците към всички граждани, дошли в училището на Велико Търново“. Закономерна, протоколна е възхвалата на гръцкия владика Иларион, който първи се сблъсква с движението за българска църковна независимост: „Както слънцето е светлина на всички зрящи, така и мъдрецът е светлина за любящите просветата. Виждате, братя мои съученици, колко грижи полага почитаемият ни господар г-н Иларион за общото благо и за просвещението на всички желаещи светлината на мъдростта. Той е, който желае връщането на Музите в първоначалното им жилище“ (**Алексиева 2010**: с. 499).

Афродита Алексиева пояснява за „Музите“ – „т.е. връщане на науките (просветата) (с. 862). Думата е произнасяна от Йоан Симеониди поне два пъти и тя отпраща към езическа Атина, столица на риторите и философите. Гордост на гръцките духовни и светски възрожденци не е само Византия, столица на Православието, но и Елада на Омир, Аристотел, Платон, на цяло ветрило от антични дейци на изкуството и културата.

Извънредно ценна автобиографична бележка се чете след Предговора към „Водач на благочестието“, където авторът говори за себе от 3 лице, ед. ч. След като излиза от Гръцкото училище, Йоан Симеониди остава във Велико Търново и през 1834–1835 г. се подслонява в Преображенския манастир, а след като се споминал Теодорит, игумен на Килифарския манастир (1823–1843), при когото е завършена манастирската черква „Св. Димитър“ от Уста Кольо Фичето през 1842 г., бившият гръцки учител е бил във Великотърновската митрополия като сътрапезник на гръцкия владика

Неофит, противник на българското/славянското по език богослужение. Под покрива на манастирския храм са скрити пет старопечатни и пет ръкописни богослужебни книги от края на XVI в., донесени от Бесарабия. Йоан Симеониди става съветник за пет години (1843–1848) на новия килифарски игумен Теодосий, който „украсил новопостроената манастирска църква“. А през 1835 г. под купола е поставена мраморна плоча. На нея с изящен релефен рисунък са изсечени надпис на гръцки език и двуглав орел – символ на Цариградската патриаршия. Посочена е годината: 1845 (**Кенанов 2018**: 53–58; **Кенанов 2019**: 278–289; **Кенанов 2023**: 143–157). Плочата сигурно е изготвена по поръка на митрополит Неофит и с насърчението на съветника елинофил Йоан Симеониди.

Ето третоличната бележка на писателя Йоан Симеониди към „Водач на благочестието (с. 7): „Това съчинение авторът е замислил първо в манастира/киновията Преображение във Велико Търново и е написал там други две съчинения, тъй като е прекарал там осем години. Тях отпечатал в Пеща, Унгария, едното озаглавил *Многоцветна градина*, другото – *Изборник*, и в тях пише от кой народ е произлязъл. След това потеглил по някаква причина от манастира и отишъл в Митрополията, където останал една година при митрополит Неофит, който го приел с радост и му бил сътрапезник, докато бил там. По това време починал Теодорит – игуменът на Килифаревския манастир, и по тази причина дошъл в Митрополията икономът на манастира хаджи Исайя и съобщил за кончината на игумена и останалите повечето млади монаси в манастира, неспособни да го съветват, тъй като и той бил млад, и затова поискал писателя от митрополита, за да му бъде съветник в манастирските дела и за някои други цели. Като чул това от икономa, митрополитът се съгласил и го изпратил, и писателят отишъл в Килифаревския манастир и останал там пет години при Теодосий, новия игумен, и там извършил преработката на това съчинение и го поправил, колкото е могъл, тъй като там преписал *Водач на благочестието* веднъж, и то два пъти, докато го докара до [желания] резултат“.

Допълнително пояснение от Йоан Симеониди за игумена Теодорит: „Той възстановил целия манастир и го обогатил с движи-

ми и недвижими неща и построил от основи храма на св. Димитър с дарения на християните около 1842 година, а неговият наследник [игумен Теодосий] го украсил“. Превод на Афродита Алексиева (с. 568–569).

През 1846 г. писателят-съветник подарява „Еклога/Изборник“ (1840) на килифарския игумен: „Сия книга харыза мы я даскалъ Иоанъ Македоненъ, еленский учитель въ лето 1846: йеромонахъ Теодосиа игм“ – бележка на предния форзац.

А в „Водач на благочестието“ (1850) авторът е оставил, пак от трето лице, ед.ч., дарствена приписка на гръцки език:

„Ἀυτη ἡ βίβλος προσφέρεται παρὰ τοῦ ἐκδότου δῶρον εἰς τὸν πανοσιώτατον ἀρχιμανδρίτην κύριον Θεοδόσιον, καὶ ἡγούμενον εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Κιλιιφαρίου/Тази книга се поднася от издателя за дар на всепреподобния архимандрит г-н Теодосий, игумен на Килифарския монастир“.

Йоан Симеониди остава във Велико Търново вероятно до 1855 г., когато е включен в списъка на спомоществователите на книгата „Софроние“ (1856). После сигурно заминава за родното си село Търлиз/Тарлазие в областта Източна Македония да работи за тамошното гръцкото училище… (Срв.: **Радев 2008**: 95–100. За „Иван Симеонов Балабанов“ вж.: **Енциклопедия 1988**: 591–592, **Шумелов 2020**: с. 40).

Литература:

1. **Алексиева 2010**. *Алексиева, Афр.* Книжовно наследство на българи на гръцки език през XIX век. Т. I. Оригинали, Издат. „ „Гутенберг“, С., 2010.
2. **Енциклопедия 1988**. Българската възрожденска интелигенция. Енциклопедия, Издат. „Д-р Петър Берон“, С., 1988, 591–592.
3. **Иванов 1931**. *Иванов, Й.* Български старини из Македония, С., 1931, БАН, С., 1970.
4. **Иванов 1982**. *Иванов, Й.* Гръцко-български отношения преди църковната борба. – В: **Иванов, Й.** Избрани произведения. Т.1, НИ, С., 1982, 157–182.

5. **Кенанов 1994**. *Кенанов, Д.* Св. Козма Етолийски – православен проповедник от XVIII в. (Към 280-годишнината от неговото рождение). – В: Духовна култура, 1994, кн.1, 16–23.
6. **Кенанов 2007**. *Кенанов, Д.* Българистични простори, ИК „ЖАНЕТ-45", Изд. „ПИК", Пловдив – Велико Търново, 2007.
7. **Кенанов 2018**. *Кенанов, Д.* Забравени старобългарски ръкописи. Предварителни бележки. – В: Международный научный вестник (Вестник Объединения православных ученых), Воронеж, No 4 // 2018, 53–58.
8. **Кенанов 2019**. *Кенанов, Д.* Забравени старобългарски ръкописи (От Молдова до Плаково) – В: Библиотеки. Четене. Комуникации. Осемнадесета национална конференция, Велико Търново, 14–15 ноември 2019 г., НБ, Велико Търново, 2020, 278–289.
9. **Кенанов 2023**. *Кенанов, Д.* Черковнославянската книжовност – възвърнати български дарове (по библиотечни сбирки от търновския край). – В: Библиотеки. Четене. Комуникации. Двадесет и първа национална конференция, Велико Търново, 17–18 ноември 2022 г., НБ, Велико Търново, 2023, 143–157.
10. **Конев 2003.** *Конев, Ил*. Българското Възраждане и Просвещението, т. 3, ч. 2, АИ, 2003.
11. **Мирчев 1940**. *Мирчев, К.* Първият елински учител в гр. Велико Търново – Иван Симеонов Македонец. – В: Македонски преглед, С., 1940, № 2, 56–76.
12. **Радев 2008**. *Радев, Ив.* Елинистът Иван Симеонов от Търлис. – В: *Радев, Ив.* Литература и култура на Възраждането. I. Личности и явления от „втория ред", УИ, Велико Търново, 2008, 95–100.
13. **Шумелов 2020**. Литературно Велико Търново. Търновски писатели и книжовници от св. Теодосий Търновски до наши дни. Био-библиографски справочник. Съст.: Вл. Шумелов, ИК „Огледало", С., 2020.

Стый Агглъ Хранитель.

82

Народна библиотека

Н. Библиотека 329. 1920.

ЄВАНГЕЛІЄ

П О У Ч И Т Є Л Н О.

За сичките недѣли презъ годината, за господските и богородичны праздницы, и за по големыте свѣтіи. Собралъ отъ славянски и отъ гречески Софронїа Єпископъ Врачанскій, родомъ котлеица: и сочинилъ на българскій, языкъ, въ 1806. обаче много неразъмително. А сега преписано и поправено на чисто българскій языкъ, отъ Свищовскаго учителя ТЕОДОРА ТЕОДОРОВА хрѣлева. И прегледано добре отъ най искусни учители.

А напечатано отъ

ІОВАННА СТОЯНОВА

Свищовченина, който є родомъ отъ село Мердана въ Търновско. За душевна и тѣлесна полза на православните хрїстїани.

Въ книгопечатнатя Др. Дан. Медакова въ Новъ Садъ 1856.

ИМЕНАТА НА РОДОЛЮБЦИТЕ ЗА СОФРОНІЕТО.

СВИЩОВЪ.

книги

Церква святое преображеніе 1.
Церква святыхъ апостолъ 1.
Церква святаго пророка Илїа 1.
Церква святаго Димитрїа 1.
Монастырь пр: св: Богородыци 1.
Благород. г. Нїколаки д: ценовъ 1.
Благород: г. Александар Є: Шишмановъ 1.
Благород: г: Хрїсто Поповъ 1.
Благ: г: Иванчо Божиновъ 1.
Благ: г: Нидѣлчо Алтъновъ 1.
Благ: г: Хрїстаки Ивановъ 1.
Г: Костаки Нїколчовъ пѣвецъ 1.
Почтен: г: Димитраки Дашовъ 1.
Почтен: г: Димитраки начовъ 1.
„ г: Іованнъ Нидѣлковъ 1.
„ г: Маноилъ Ивановъ 1.
„ г: Іованнъ Станчовъ агентъ 1.
„ г: Петарчо Пелтековъ 1.
„ г: Григоръ П: Пелтековъ 1.
„ г: Хрстаки Фїлчовъ тер. 1.
„ г: Стоянъ Дончовъ Рѹнскїй 1.
„ г: Пантелей Тодоровъ черчи 1.
„ г: Тони Илїевъ плитовчи 1.
„ г: Крстю Матѣевъ, аваци 1.
„ г: Іордаки Ивановъ тишивъ 1.
„ г: Стоянъ Ивановъ сапонци 1.
„ г: Ангелъ Михаиловъ тер. 1.
„ г: Димитрїй Стамовъ бакалъ 1.
„ г: Кѧни и Гица бакаловъ 1.
„ г: Харалампїе атанасовъ бак. 1.
„ г: Тодоръ Данїевъ бакалъ 1.
Благ: св: Петаръ отъ тръ: сливово 1.
Г: Ангелчо Василїевъ хлѣбаръ 1.
„ Тодоръ Ангеловъ бакалъ 1.
„ Петаръ Георгїевъ сов. 1.
„ Параскева Димитрїевъ 1.
„ Иваница Кѧнчовъ сов. 1.
„ Панаїотъ Петровъ бак: 1.
„ Іорго Кѧнчовъ отъ Троянъ 1.
„ Стамати Николовъ отъ Чирпанъ 1.
„ Бончо Костовъ бож. брашованъ 1.
„ Братїа Атанасъ и Тома Стеф. 2.
„ Дончо Ивановъ 1.
Благ. свѧщен. Ангелъ отъ Татарите 1.
„ Петаръ Милошовъ бак. 1.
„ Тодоръ Такивъ и братїа бак. 2.
„ Нидѣлчо Пенчовъ 1.
г. Пѣв. Хаци Тодоръ Димитровъ 1.
„ Петко Парвановъ бакалъ 1.
„ Коста Маринов кѫрчомарь 1.
„ Уч. Даманъ поп ганевъ отъ пиперк. 1.
„ Илїа Прокопїевъ кожофарь 1.
„ Хрїстаки хаци георгїевъ отъ Плевенъ 1.
„ Нїкола Кроѧчъ Габровченинъ 1.

Училище дѣвическо.

Благоговѣйный свѧщенникъ Иваннъ 1.

Ученици:

Любоучителни Марїа, Єлена свѧщенникъ Иванови 3.
Кирѧка Ивановна бож. 1.
Ралка Нїколчовна узѹн, 1.
Єленка Костандиновна стан. 1.
Александра Георгїевна овраам. 1.
Єкатерина боровна 1.
Лина Ивановна алек. 1.
Паѧница Цвѧтковна 1.
Іоантица Кїрїковна 1.
Теодора Стаматїевна 1.

ТЗРНОВЪ.

Негово преосвѧщ. Митрополитъ Търновскїй г. г. Ниофитъ. 10.
Благ. свѧщенникъ Иваннъ 1.
Преп. дѣховникъ Григорїй архїмандритъ рылецъ 1.
Благ. свѧщенникъ Іорданъ к. 1.
г. Нїкола Стоянов цамци 1.
„ Пенчо Дончовъ гайтанци 1.
„ Ганчо Витановъ 1.
„ Маринъ Книговезецъ и сынъ не-

говъ Андрей Самовод. 10.
„ Хаци Димитъръ хаци ничовъ 1.
„ Учитель Нікола п. Василіївъ сладкопѣвацъ 1.
„ Смилъ Минювъ абаци 1.
„ Хаци Іорги Тодоровъ абац. 1.
„ Хаци Хрїсто абаци 1.
„ Минчо Неновъ калпакчи 1.
„ Начо абаци отъ Палицїте 1.
„ Спасъ Димитровъ еменеци отъ Шъменъ 2.
„ Петъръ Жечовъ абаци 1.
„ Хрїсто Радювъ 1.
„ Петъръ Спасовъ 1.
„ Радоѧ Димитровъ отъ Тича 1.
„ Димитъръ отъ Мачинъ 1.
Благ. свящ. Стефанъ Великовъ отъ Тича 1.
г. Илїе абаци отъ Тича 1.
„ Хаци Иванчо отъ Шъменъ тер. 1.
„ Досю зографъ отъ Трѧвна 4.
„ Уч. Иванъ Симеоновъ Македоницъ отъ село Тарлазїе, що е былъ найпьрвый учитель еленскїй въ големо Търново 10.
„ Столнъ Мариновъ 1.
„ Пенчо Радовъ отъ Карлово 10.
„ Паскалъ пощата отъ Търновъ до Свищовъ. 1.
„ Рачо пощата отъ Тьр. до Свищ. 1.
„ Стою отъ Драгиж: 1.

ДОЛНА МАХАЛА.

Родолюб. г. Цанко Нїколовъ тав. 2.
Род. г. Хаци Красть отъ драгиж. 1.
г. Генчо Тодоровъ 2.
г. Уч. Димо Нїколовъ Мерданскїй 25.

МОНАСТЫРИ ТРЗНОВСКИ.

Святое преображенїе общо 1.

МОНАСТЫРЬ С. ТРОИЦА.

Преп. отецъ Пахомїа Іґъменъ 1.
Преп. отецъ Нїкифоръ проеґъменъ с. инокъ 1.

МОН. ПЛАКОВСКИ С. ПРОРОКЪ ИЛІА.

Преп. Хаци Софронїе іґъменъ 1.
Отецъ отецъ Єпїфанїе с. инокъ 1

МОН. ЛѢСКОВСКИ С. АПОСТОЛЪ ПЕТРЪ И ПАВЕЛЪ.

Благ. священиникъ Хрїсто іґъменъ 1.
Преп. с. инокъ отецъ Харїтонъ бивши іґ. 2.
Преп. Акакїа с. инокъ 1.
Отецъ Севастїанъ инокъ 1.

МОН. КАПИНСКИ С. НИКОЛАИ.

Всепр. отецъ Паисїе іґъменъ 1.
Преп. отецъ Партенїе 1.
Священнодѧконъ Серафимъ 1.
Мон. Кел. Преп. отецъ Теодосїа с. ин. іґъменъ. 1.

МОН. ПРИСѢВСКИЙ. С. АРХАНГЕЛЪ.

Преп. отецъ Пїменъ іґъменъ 1.

ГОРНА РЕХОВИЦА.

Г. Хрїсто добрювъ абаци 1.
„ Стойко Георгїевъ абаци 1.
„ Хаци Иванчо димитровъ аб. 1.
„ Стоѧнъ Єнчовъ отъ Трѧвна аб. 1.
„ Тодоръ Ивановъ аб. отъ Трѧвна 1.
„ Нїкола Чанювъ 1.
„ Хаци Парашкева тер. 1.
„ Братїа Добрювичъ тер. 1.
„ Хрїсто Георгїевъ халачъ 1.
„ Тодоръ Досювъ кр. 1.
„ Хаци Иванчо хацр Георгїевъ кр. 1.
„ Хрїсто Стоювъ кр. 1.
„ Лазаръ Столновъ кр. отъ. Єлѧна 1.
„ Генчо Георгїевъ хал. 1.
„ Маринъ Нїколовъ бак. 1.
„ Хаци Ангелъ евстатїевъ 1.
„ Нїкола хаци Петровъ 1.
„ Братїа Димитровъ кр. 1.
„ Георги Ивановъ хал. 1.
„ Висилъ рачовъ бак. 1.
„ Нїкола хаци чанювъ 1.

ЛѢСКОВИЦЪ.

Благ. священиикъ Добри 1.
„ свящ. Нїкола 1
„ свящ. хаци Теодосїѧ 1.

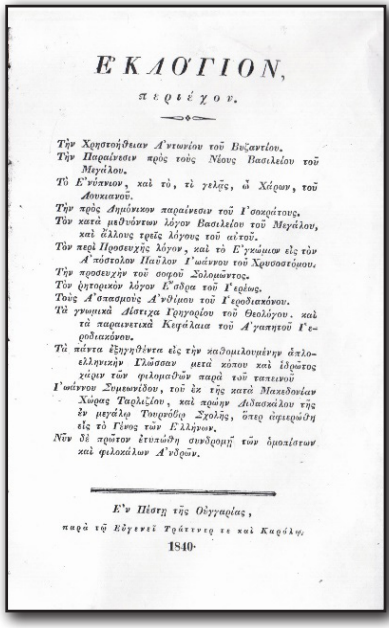

ΕΚΛΟΓΙΟΝ,

περιέχον.

Τὴν Χρηστοήθειαν Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου.
Τὴν Παραίνεσιν πρὸς τοὺς Νέους Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.
Τὸ Ἐνύπνιον, καὶ τὸ, τὶ γελᾷς, ὦ Χάρων, τοῦ Λουκιανοῦ.
Τὴν πρὸς Δημόνικον παραίνεσιν τοῦ Ἰσοκράτους.
Τὸν κατὰ μεθυόντων λόγον Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, καὶ ἄλλους τρεῖς λόγους τοῦ αὐτοῦ.
Τὸν περὶ Προσευχῆς λόγον, καὶ τὸ Ἐγκώμιον εἰς τὸν Ἀποστολον Παῦλον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.
Τὴν προσευχὴν τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος.
Τὸν ῥητορικὸν λόγον Ἐπάφρα τοῦ Ἡρώδου.
Τοὺς Ἀσπασμοὺς Ἀνθίμου τοῦ Ἱεροδιακόνου.
Τὰ γνωμικὰ Ἀστικα Ἡρωγράφου τοῦ Θεολόγου. καὶ τὰ παραινετικὰ Κεφάλαια τοῦ Ἀγαπητοῦ Ἱεροδιακόνου.
Τὰ πάντα ἐξηγηθέντα εἰς τὴν καθομιλουμένην ἁπλοελληνικὴν Γλῶσσαν μετὰ κόπου καὶ ἱδρῶτος χάριν τῶν φιλομαθῶν παρὰ τοῦ ταπεινοῦ Ἰωάννου Συμεωνίδου, τοῦ ἐκ τῆς κατὰ Μακεδονίαν Χώρας Ταρλιζίου, καὶ πρώην Διδασκάλου τῆς ἐν μεγάλῳ Τψηλαντίῳ Σχολῆς, ὅπερ ἀφιερώθη εἰς τὸ Γένος τῶν Ἑλλήνων.
Νῦν δὲ πρώτον ἐτυπώθη συνδρομῇ τῶν ὁμοπίστων καὶ φιλοκάλων Ἀνδρῶν.

Ἐν Πίστῃ τῆς Ὀσγγαρίας,
παρὰ τῷ Ἐδγενεῖ Τράϊνερ τε καὶ Καρόλῳ.
1840.

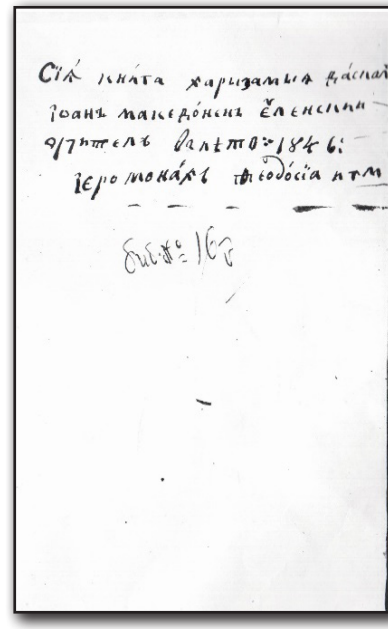

Σὺν θεῷ τὰ χαρισματα φάσκα
ἰωαν. μακεδόνος ἑλληνικὰ
σχηπελ θαλεπο 1846:
ἱερομονάχ. θεοδόσια ατμ

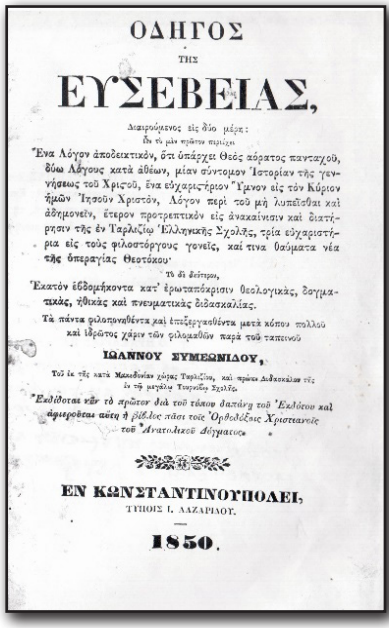

ΟΔΗΓΟΣ
ΤΗΣ
ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ,

Διαιρούμενος εἰς δύο μέρη:
Εἰς τὸ μὲν πρῶτον περιέχει
Ἕνα Λόγον ἀποδεικτικὸν, ὅτι ὑπάρχει Θεὸς ἀόρατος πανταχοῦ, δίῳ Λόγους κατὰ ἀθέων, μίαν σύντομον Ἱστορίαν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, ἕνα εὐχαριστήριον Ὕμνον εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, Λόγον περὶ τοῦ μὴ λυπεῖσθαι καὶ ἀθυμεῖν, ἕτερον προτρεπτικὸν εἰς ἀνακαίνισιν καὶ διατήρησιν τῆς ἐν Ταρλιζίῳ Ἑλληνικῆς Σχολῆς, τρία εὐχαριστήρια εἰς τοὺς φιλοστόργους γονεῖς, καὶ τινα θαύματα νέα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου·
Τὸ δὲ δεύτερον,
Ἑκατὸν ἑβδομήκοντα κατ' ἐρωταποκρισιν θεολογικὰς, δογματικὰς, ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς διδασκαλίας.
Τὰ πάντα φιλοπονηθέντα καὶ ἐπιδιορθωθέντα μετὰ κόπου πολλοῦ καὶ ἱδρῶτος χάριν τῶν φιλομαθῶν παρὰ τοῦ ταπεινοῦ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ,
Τοῦ ἐκ τῆς κατὰ Μακεδονίαν χώρας Ταρλιζίου, καὶ πρώην Διδασκάλου τῆς ἐν τῇ μεγάλῳ Τψηλάντῃ Σχολῆς.
Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ τύπου δαπάνῃ τοῦ Ἐκδότου καὶ ἀφιερώθεται αὐτῇ ἡ βίβλος πᾶσι τοῖς Ὀρθοδόξοις Χριστιανοῖς τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,
ΤΥΠΟΙΣ Ι. ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ.
1850.

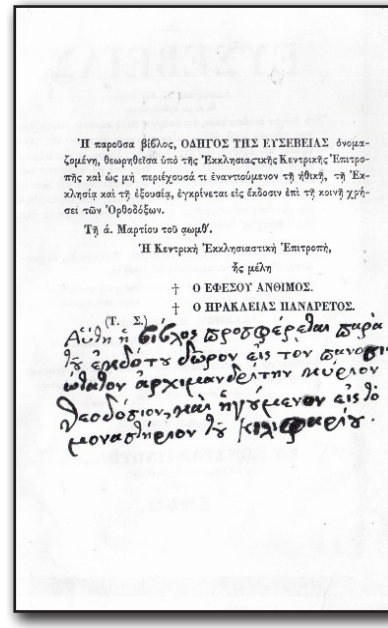

Ἡ παροῦσα βίβλος, ΟΔΗΓΟΣ ΤΗΣ ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ὀνομαζομένη, θεωρηθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ὡς μὴ περιέχουσά τι ἐναντιούμενον τῇ ἠθικῇ, τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ, ἐγκρίνεται εἰς ἔκδοσιν ἐπὶ τῇ κοινῇ χρήσει τῶν Ὀρθοδόξων.

Τῇ ἁ. Μαρτίου τοῦ ,ωμθ'.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ,
ἐξ μέλη
† Ο ΕΦΕΣΟΥ ΑΝΘΙΜΟΣ.
† Ο ΠΡΑΚΛΕΙΑΣ ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ.

(Γ. Σ.)
Αὕτη ἡ βίβλος προσφέρεται παρὰ τοῦ ἐκδότου δῶρον εἰς τὸν βασιλικὸν ἱδρυθὲν ἀρχιμανδρεῖον Μυέλων Θεοδόσιον, καὶ ἠγορασμένον εἰς δὸ μοναδήριον τοῦ Κοκκινοφαλοῦ.

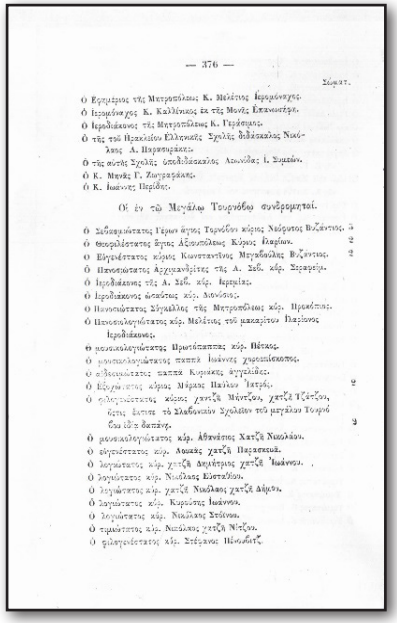

— 376 —

Σύμπατ.

Ο Ερημίτης τής Μητροπόλεως Κ. Μελέτιος Ιερομόναχος.
Ο Ιερομόναχος Κ. Καλλίνικος εκ τής Μονής Επανωσήρη.
Ο Ιεροδιάκονος τής Μητροπόλεως Κ. Γεράσιμος.
Ο τής τού Ηρακλείου Ελληνικής Σχολής διδάσκαλος Νικόλαος Α. Παρασκευάκος.
Ο τής αυτής Σχολής υποδιδάσκαλος Λεωνίδας Ι. Συμεών.
Ο Κ. Μανής Γ. Ζωγραφάκης.
Ο Κ. Ιωάννης Περίδης.

Οἱ ἐν τῷ Μεγάλῳ Τουρνόβῳ συνδρομηταί.

Ο Σεβασμιώτατος Ίερων ἅγιος Τυρνόβου κύριος Νεόφυτος Βυζάντιος. 3
Ο Θεοφιλέστατος ἄρχων Λέοντόπολεως Κύριος Ἐλασίων. 2
Ο Ευγενέστατος κύριος Κωνσταντίνος Μαγκαβίλης Βυζάντιος. 2
Ο Πανοσιώτατος Αρχιμανδρίτης τής Α. Σεβ. κύρ. Σεραφείμ.
Ο Ιεροδιάκονος τής Α. Σεβ. κύρ. Ιερεμίας.
Ο Ιεροδιάκονος ὁσιώτατος κύρ. Διονύσιος.
Ο Πανοσιώτατος Σύγκελλος τής Μητροπόλεως κύρ. Ηρακλείας.
Ο Πανοσιολογιώτατος κύρ. Μελέτιος τού μακαρίτου Βελίσσου Ιεροδιάκονος.
Ο πανοσιολογιώτατος Πρωτόπαπας κύρ. Πέτκος.
Ο πανοσιολογιώτατος παπᾶς Ιωάννης χωρεπίσκοπος.
Ο ὁσιωτατος παπᾶς Κυριακός ἀγγελίδης.
Ο Ἐξαρχιώτατος κύριος Μάρκος Παλλίου Ἰατρός. 2
Ο φιλογενέστατος κύριος χατζῆ Μάντζου, χατζῆ Τζάτζου, ὅτις ἔκτισε τό Σλαβωνικόν Σχολεῖον τοῦ μεγάλου Τουρνόβου εἰς τὸ ὁσπάγγ. 3
Ο φιλογενέστατος κύρ. Αθανάσιος Χατζῆ Νικολάου.
Ο ἐξοχότατος κύρ. Λουκᾶς χατζῆ Παρασκευᾶ.
Ο λογιώτατος κύρ. χατζῆ Δημήτριος χατζῆ Ἰωάννου.
Ο λογιώτατος κύρ. Νικόλαος Ιωσταλίου.
Ο λογιώτατος κύρ. χατζῆ Νικόλαος χατζῆ Δάμου.
Ο λογιώτατος κύρ. Κυριάκος Ιωάννου.
Ο λογιώτατος κύρ. Νικόλαος Στοίνου.
Ο τιμιώτατος κύρ. Νικόλαος χατζῆ Νίτζου.
Ο φιλογενέστατος κύρ. Στέφανος Πετκόβιτζ.